

A Győri Ítéltábla a Perlaki Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a dr. Balázs Imre Ügyvédi Iroda és dr. Kövesdi Balázs ügyvéd által képviselt **alperes** ellen **kötbér megfizetése** iránt indított perében a Tatabányai Törvényszék 2014. április 3. napján kelt 9.G.40.015/2013/22. számú ítélete ellen az alperes által 23., 24., 26., és Pf.2. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Köteles az alperes megfizetni a felperesnek 15 napon belül 508.000 (Ötszáznyolcezer) Ft másodfokú perköltséget.

Köteles az alperes megfizetni az állam javára az illetékügyben eljáró hatóság felhívására 2.500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes bioetanol előállításával foglalkozik, amihez a szükséges alapanyagot, (kukoricát) elsősorban nagytermelőktől és kereskedőktől szerzi be, 2012-ben mintegy 154 beszállítóval állt szerződéses kapcsolatban. A felperes **település 1-i** üzeme 2012. áprilisban kezdett termelni, és a formálódó beszerzési láncban szüksége volt megbízható üzleti partnerekre az alapanyagul szolgáló takarmánykukorica beszerzéséhez.

Az alperesi családi vállalkozás, önálló képviseleti joggal rendelkező ügyvezetője 2009. november 12-től 2012. augusztus 13. napjáig "**A**" volt. A cég működésében - megalakulásától kezdve - részt vett "**A**" gyermeke, "**B**", aki ellátta a növénytermesztési, telephely vezetési, logisztikai feladatokat, és a cégvezetés érdemi feladatait is. Az alperes termőföldek haszonbérletére, mezőgazdasági kultúrák (növények) termesztésére jött létre, megalakulásakor (2008) haszonbérelt földként mintegy 2000 ha-t művelt, amiből 400-600 ha volt a társaság tagjait képező család tulajdonában, a további területeket egyéb jogviszony alapján művelte. A 2010-2011-es gazdasági évben az alperesnél a kukorica termés hozama átlagosan 6-7 t/ha volt, ekkor az alperes búzát és kukoricát egyaránt termesztett, ennek döntő többségét a "**C**" Zrt-nek értékesítette, kisebb mennyiséget másnak is. Az ezt követő gazdasági évben (2012-ben) az alperes az általa művelt területeken kukoricát termesztett, és 2012 nyár elején ígéretesnek tűnt a kukoricatermés. Ekkor az alperes két szerződést kötött a "**C**" Zrt-vel 5.000+5.000 t (összesen 10.000 t) takarmánykukorica őszi szállítására 55.000 Ft/t vételáron. A várható termés hozam kukoricából ekkor hektáronként mintegy 7-8 t volt.

Az alperes a saját maga által művelt 2.000 ha-os termésterületre tekintettel mintegy 14.000-16.000 t kukoricatermést várt, és külső beszállítóktól további 5.000 tonnát, így várható terméseredménye 2012 nyarán összesen mintegy 20.000 tonnára volt becsülhető. A két részletben összesen 10.000 t mennyiségre vonatkozó (a "C" Zrt-vel kötött fenti) szállítási szerződésen felül az alperes úgy látta, hogy a várható jó terméseredményre tekintettel még körülbelül további 10.000 t termés várható kukoricából. Az értékesítési ára ekkor 55-60.000 Ft/t nettó érték körül alakultak, de az alperes tartott attól, hogy jó termés esetén az árak le fognak esni.

Ebben a helyzetben "B" ismerőse (a szintén gazdálkodó "D") tájékoztatta az alperest arról, hogy tonnánkénti 61.900 Ft-os áron a felperes kínálja a legjobb árat a takarmánykukoricáért. Az alperes jelezte, hogy amennyiben a felperes még szerződne, akkor neki van további leköthető kukoricamennyisége. Ilyen előzmények után került sor a felperes területi képviselője és az alperes üzleti találkozájára, melyen - mások mellett - "D" is jelen volt. E megbeszélésen "B" tájékoztatta a felperes üzletkötőjét, hogy mintegy 5.000 t kukoricára tud szerződést kötni, és a felperes által ajánlott 61.900,- Ft-os tonnánkénti árat elfogadja. Ennek megfelelően a mennyiségben és az árban szóban megegyeztek akként, hogy a szállítási határidő 2012. szeptember-október, a fizetési határidő pedig 8 nap.

E szóbeli megállapodásnak megfelelően a peres felek - **Település 1** 2012. július 18. napi keltezéssel - „szállítási szerződést” kötöttek. Ebben az alperes „2012. évben termelt maga termelte 5.000 ± 12 t ömlesztett száraz takarmánykukorica szállítására vállalt kötelezettséget 61.900 Ft/t vételáron, **település 1-i** átvételi helyre történő szállítással”. A szerződés szerint a teljesítési határidő 2.000 t tekintetében 2012. szeptember 15. és 2012. szeptember 30. napja közötti időszak, a további 3.000 t tekintetében 2012. október ill. november hónap a vevő választása szerint. **A szerződés 9. pontja kötbér címszó alatt azt tartalmazta, hogy „a nem teljesített mennyiség bruttó összértékének 20 %-a kötbér”.** A szerződés 10. pontja szerint a felek kijelentették, hogy: „A jelen szerződés nem minősül „mezőgazdasági termékértékesítési szerződésnek” a Ptk. 417-422 §-ai alapján. A jelen szerződésben meghatározott takarmánykukoricát az eladó már betakarította és a Ptk. 200. § /1/ bekezdése alapján a Felek kifejezetten nem minősítik a jelen szerződést „mezőgazdasági termékértékesítési szerződésnek” és jogviszonyukban kifejezetten kizárják a Ptk. 421. § /1/-/5/ bekezdései rendelkezéseinek alkalmazását.”

A szerződés szövege utalt arra, hogy a szállítás az általános szerződési feltételek szerint történik, mely általános szerződési feltételek a szerződés 1. számú mellékletét képezték, és amelynek mindhárom oldala (1-12-ig sorszámozott pontokat magába foglalóan) a felek által külön is aláírásra került. A „szállítási szerződés” az általános szerződési feltételekre a szerződés szövegében több helyen is utalt, a szerződés 10. pontja szerint a mellékletek a szerződés elválaszthatatlan részét képezik és az „eladó” alperes a szerződés aláírásával kijelentette, hogy elolvasta, megértette és elfogadja az általános szerződési feltételeket. A szállítási szerződés felek által aláírt mellékletét képező általános szerződési feltételek 10. pontja szabályozta a vis maior, mely szerint „egyik fél sem követ el szerződésszegést kötelezettségei nem vagy késedelmes teljesítése miatt abban az esetben, ha ennek oka vis maior. Azonban ha vis maior okán a szerződés teljesítése két egybefüggő hétnél hosszabb időre **ellehetetlenül**, a másik fél jogosult a szerződést a másik félnek küldött értesítéssel azonnali hatállyal felmondani.”

A szállítási szerződés úgy került aláírásra, hogy a szerződést (mellékletekkel együtt) a felperes üzletkötője átadta **"B"** nek, aki azt - az ahhoz csatolt általános szerződési feltételekkel együtt - elvitte. Megkereste az alperes akkori ügyvezetőjét (édesanyját), aki az okiratokat aláírta, ezt követően a szerződést visszajuttatták a felperesnek, aki az általa is aláírt példányt később átadta az alperesnek.

A fenti szerződésekkel „le nem kötött” várható további 5.000 t kukoricatermést az alperes már nem próbálta eladni, erre szerződést nem kötött. A perbeli szerződés megkötése után a nyári szárazság a betakarítható kukorica mennyiségét jelentősen csökkentette, csapadékhiány miatt 2012 nyarán a tényleges terméseredmény a nyár elején várt terméstől lényegesen elmaradt, az alperes mindössze 7.000 t takarmánykukoricát takarított be. Az alperes ügyvezetője 2012. augusztus 13-tól **"B"** lett. Az alperes egyeztető tárgyalásokat folytatott a vele szerződésben álló **"C"** Zrt-vel, jelezve hogy az aszály miatt a teljes szerződéses mennyiséget nem tudja szolgáltatni, és további kötelezettségei is vannak. A **"C"** Zrt. - a korábbi szerződéses kapcsolatokra tekintettel - e nyilatkozatot elfogadta, és részszállításra sem tartva igényt, tudomásul vette, hogy neki az alperes abban az évben - a szerződéses kötelezettségei ellenére - nem szállít takarmánykukoricát. E megállapodás részeként az alperes vállalta, hogy piaci áron átadja a **"C"** Zrt-nek a 2013. évi termését, illetve tőle vásárolja meg szintén piaci áron a termeléshez szükséges input anyagokat. Az alperes a 2012. évi takarmánykukorica termését végül - a vele addig szerződésben nem álló - **"E"** Kft-nek értékesítette tonnánként 68.000 Ft-os áron.

Az alperes és a felperes közötti üzleti kapcsolat létrehozásában segédkező **"D"** terméseredménye sem érte el a várható terméseredmény felét, de a megtermett takarmánykukoricát - részteljesítésként - a felperesnek felajánlotta, aki azt elfogadva további követelést vele szemben nem támasztott.

Az alperes 2012. szeptember 26-án kelt levelében a 2012. július 18-án kelt szállítási szerződés tekintetében arról tájékoztatta a felperest, hogy a rendkívüli időjárási viszonyok miatt (aszály, bekövetkezett aszálykár) önhibáján kívül nem képes a szerződésben foglaltakat teljesíteni, a teljesítés vis major okán ellehetetlenült, ezért a szerződést azonnal hatállyal felmondta. Előadta, hogy a fentiek miatt vele szemben sem kötbér, sem pedig kártérítés nem érvényesíthető. Hivatkozott arra is, hogy a szállítási szerződésnek nevezett szerződés 10. pontja „az adott jogviszonyhoz képest valótlan tartalmú tényadatot és jogi hivatkozást tartalmaz” ezért az abban foglaltak jogszabályba ütköznek. A szerződő felek ugyanis - a szerződés 10. pontjával ellentétben - valójában még be nem takarított termés szállítására szerződtek, így a valóságos szerződési akaratuk mezőgazdasági termékértékesítési szerződés megkötésére irányult, amit lepleztek a megkötött szerződéssel.

A felperes 2012. október 30-án közölte az alperessel, hogy az álláspontját nem fogadja el, és felszólította, hogy a szállítási szerződés 9. pontjában foglaltakra tekintettel fizessen meg kötbér címén 61.900.000 Ft-ot, aminek az alperes nem tett eleget.

Ezt követően a felperes 2012. december 12. napján (**"F"**) közjegyző előtt fizetési meghagyás kibocsátását kérte az alperessel szemben (11.036/Ü/31701/2012. ügyszámon) 61.900.000 Ft kötbér megfizetése iránt, a jelen perbeli szállítási szerződés alapján, és kérelmében - perré alakulás esetén - illetékes bírósággént a Komárom-Esztergom Megyei Bíróságot jelölte meg. Az alperes a kibocsátott fizetési meghagyással szemben határidőben

ellentmondással élt. Ezt követően a közjegyző 2013. január 30-án kelt 11036/Ü/31701/2012/10. sorszámú végzésével értesítette a felperest, hogy a határidőben előterjesztett ellentmondás folytán a fizetési meghagyásos eljárás perré alakult, és felhívta, hogy 15 napon belül a Tatabányai Járásbírósághoz benyújtott beadványon a peres eljárás illetékét rója le, és tényállításait keresetlevél formájában terjessze elő, mely végzést a felperes 2013. február 8-án vette át. A közjegyző a 10. sorszámú végzését 2013. február 12-én kelt átiratával és a fizetési meghagyásos ügy aktanyomatóval együtt megküldte a Tatabányai Járásbíróságnak, amit ott 2013. február 18-án 4.G.20.226/2013. ügyszámon érkeztettek. Ebben az eljárásban a Tatabányai Járásbíróság 2013. február 26-án kelt 4.G.20.226/2013/2. sorszámú végzésével hatásköre hiányát állapította meg és a kezdő iratot (közjegyzői aktanyomatot) átadni rendelte a Tatabányai Törvényszékre. E végzéssel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amit a Tatabányai Törvényszék 2013. május 30. napján kelt 3.Gf.40.007/2013/4. sorszámú végzésével bírált el, és az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. E végzéssel kerültek a fenti iratok megküldésre a Tatabányai Törvényszékre, ahol azt 2013. július 3-án 9.G.40.040/2013. ügyszám alatt érkeztették. Ezen ügyszámon az eljáró bíróság megkeresésére a Tatabányai Járásbíróság úgy nyilatkozott, hogy az előtte folyamatban volt korábbi 4.G.20.226/2013. ügyszámú ügyben a felperes keresetlevelet nem nyújtott be. Ezért a Tatabányai Törvényszék 2013. augusztus 29-én kelt - fellebbezés hiányában - 2013. szeptember 24-én jogerőre emelkedett 9.G.40.040/2013/6. sorszámú végzésével azt a pert megszüntette.

Az eljáró közjegyző időközben - a fentiekkel párhuzamosan - 2013. február 21-én kelt 11036/Ü/31701/2012/12. számú végzésével a 2013. január 31-én kelt 11036/Ü/31701/2012/10. sorszám alatti végzését kijavította, és arra hívta fel a felperest, hogy 15 napon belül a Tatabányai Törvényszékhez benyújtott beadványon rója le a peres eljárás illetékét, és terjessze elő a keresetlevelét. E végzést a felperes 2013. február 26-án vette át. Ezt követően - a kijavított végzésnek - megfelelően 2013. február 26. napján terjesztette elő a keresetlevelét a Tatabányai Törvényszéken az alperessel szemben 9.G.40.015/2013. ügyszámon. Ebben annak *a megállapítását kérte*, hogy az alperes 2012. szeptember 26-án kelt felmondása jogellenes, és a felek jogviszonyára a 2012. július 18-án létrejött szállítási szerződés alkalmazandó, egyúttal 61.900.000,-Ft kötbér és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. E keresetlevél megérkezését követően küldte meg "F" közjegyző a Tatabányai Törvényszékhez a korábban a Tatabányai Járásbírósághoz is megküldött aktanyomatot, ahol az a felperes által már benyújtott keresetlevél utóirataként került érkeztetésre, de a korábbi 10. sorszámú végzése kijavításáról a közjegyző a Tatabányai Járásbíróságot nem értesítette.

A felperes - többször módosított - végleges keresetében elsődlegesen 61.900.000,- Ft kötbér, és annak 2012. december 1-től járó törvényes késedelmi kamatainak a megfizetésére kérte kötelezni az alperest, ennek elutasítása esetére másodlagosan 25.500.000,-Ft kártérítés, és ennek 2012. október 1-től járó törvényes kamatainak a megfizetését kérte. Megállapításra irányuló keresetét nem tartotta fenn, arra a marasztalásra irányuló keresete megalapozása körében hivatkozott csupán. Keresete jogalapjaként a Ptk. 198. §-át, 246. §-át, 301/A. §-át, 313. §-át, 318. § /1/ bekezdését, 339. §-át, 340. §-át, 360. §-át és 379. §-át jelölte meg, és a felek közötti szerződés 9. pontjára hivatkozott. Álláspontja szerint a felek között érvényes szállítási szerződés jött létre, de amennyiben az mezőgazdasági termékértékesítési

szerződésnek minősülne is, abban érvényesen az alperes kötbérfizetési kötelezettségét állapították meg. Az alperes az általa megtermelt mennyiség alapján a felperes igényeit a szerződésben foglaltak szerint ki tudta volna elégíteni, ezt kizárólag saját elhatározásából mégsem tette. Ezért a szerződés teljesítését az alperes jogos ok nélkül tagadta meg, így a felperes alappal tart igényt a szerződésben kikötött kötbérre. Ennek esetleges elutasítása esetére a megjelölt összegű kártérítésre tartott igényt, figyelemmel arra, hogy az alperes által jogos ok nélkül megtagadott terménymennyiséget a felperes ilyen többletköltségen tudta beszerezni.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen azzal védekezett, hogy a szerződés a felek között nem jött létre érvényesen, mert azt ugyan "A" írta alá, de abból nem derül ki, hogy milyen minőségében eljárva. Amennyiben a szerződés mégis érvényesen létrejött akkor azt az alperes 2012. szeptember 26-án jogszerűen mondta fel azonnali hatállyal, mert az aszály, mint vis maior miatt önhibáján kívül nem volt képes a szerződésben foglalt kötelezettségét teljesíteni. Álláspontja szerint a perbeli szerződés az abban foglaltakkal szemben - tartalmát tekintve - nem is szállítási szerződés, hanem mezőgazdasági termékértékesítési szerződés volt, ezért az írásba foglalt szerződés - annak 10. pontja miatt - jogszabályba ütközik és színlelt volt, mert a szállítandó áruként megjelölt 2012. évi termesztésű takarmánykukorica betakarítására ekkor még ténylegesen nem is került sor. A színlelt szerződéssel egy mezőgazdasági termékértékesítési szerződést lepleztek a felek. Hivatkozott arra is, hogy a felperes által alkalmazott szerződés - nem csupán annak általános szerződési feltételek része - teljes egészében általános szerződési feltételeket tartalmaz a Ptk. 205/A.§-a szerint, amelynek egyes kikötéseit (pontjai) sem tárgyalták meg a felek. Ezért a kötbérikötés, de a szerződés 10. pontja sem vált a szerződés részévé, azokat nem lehetett érvényesen kikötötnnek tekinteni, a Ptk. 205/B.§ (1) bekezdése szerint, arról a Ptk. 205/B.§ (2) bekezdése szerint külön is tájékoztatni kellett volna az alperest. A perbeli szerződésre így a Ptk. 209.§-át is alkalmazni kell, amely alapján megtámadási kifogást is előterjesztett, mert véleménye szerint a perbeli szerződés a felek jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek a megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltételt támasztó felperessel szerződést kötő alperes hátrányára állapítja meg. Ennek oka, hogy a felperes szállítási szerződésként határozta meg a perbeli szerződést, de a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés az alperesnek olyan további jogokat is biztosít, amit a szállítási szerződés nem. A szerződés 8. pontja szerint az alperes a kukoricát maga termelte, míg annak 10. pontja szerint „azt már betakarította,” így a szerződés szerint az alperesnek általa megtermelt és a szerződés aláírásakor már be is takarított kukoricát kellett volna szolgáltatni, ezért a perbeli szerződés a Ptk. 227.§ (2) bekezdése alapján semmis, mert lehetetlen szolgáltatásra irányult. Ennek oka az, hogy a perbeli szerződés aláírásakor az alperes nem rendelkezhetett 2012-évben termett, és már betakarított takarmánykukoricával, hiszen a naptári év ezen időszakában a kukorica a fejlődés olyam stádiumában van, ami ezt objektíve kizárja.

Az első tárgyalást követően az alperes a per megszüntetése iránti kérelmet is előterjesztett a Pp. 157.§ a.) pontja és 130.§ d.) pontja alapján, arra hivatkozva, hogy ugyanezen felek között, ugyanezen igény tekintetében a közjegyző által megküldött aktanyomat alapján a Tatabányai Járásbíróság előtt 4.G.20.226/2013. ügyszám alatt már folyamatban volt a peres eljárás, amely 2013. február 18-án érkezett irattal indult. Ennek iratai a Tatabányai

Törvényszékre - áttétel útján - 2013. július 3. napján érkeztek és e per csupán 2013. szeptember 24-én került jogerősen megszüntetésre. A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemnek a kötelezettel történő közlésével a perfüggőség beállt, és ez akadálya a jelen perben benyújtott felperesi kereset érdemi elbírálásának, ezért a jelen per megszüntetésének van helye.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 61.900.000,-Ft-ot, s ennek 2012. december 1-től járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, valamint 2.687.800,-Ft perköltséget. Határozata indokolásában - idézve a Ptk. 246-247. §-át - rámutatott, hogy nem volt vitás a felek között, hogy a kereset alapjaként megjelölt szállítási szerződés a felek által 2012. július 18-án aláírásra került, ennek mellékletét képezték az általános szerződési feltételek, melynek minden oldala külön is aláírásra került, az sem, hogy az alperes nem fogyasztóként szerződött. Arra helytállóan hivatkozott az alperes, hogy e szerződés tartalmilag a Ptk. 417-420.§-iban szabályozott mezőgazdasági termékértékesítési szerződésnek minősült, mert a felek egyező nyilatkozata szerint a 2012. évi takarmánykukorica a szerződés megkötésekor betakarításra még nem került, így a szerződés 10. pontjának második bekezdésében foglaltakat nem lehetett alkalmazni. Ez azonban a kötbérigényt nem érintette, mert a szállítási szerződést és a mezőgazdasági termékértékesítési szerződést mellékkötelezettségként kötbérrel egyaránt biztosítani lehet. A szerződést - a kötbérikötéssel együtt - írásba foglalták a felek, ezzel kapcsolatos formai érvénytelenség nem volt. A cégszerűen aláírt szerződéses okirat megfelelt a Pp. 196. § (1) bekezdés d./ pontjában foglaltaknak, ezért a felek közötti - tartalmilag mezőgazdasági termékértékesítésnek minősülő - szerződés a felek egyező akaratnyilatkozatával érvényesen létrejött. Az akarathiba körében elvetette azt az alperesi védekezését, hogy az érdemi ügyintézés végző későbbi ügyvezető, és az aláírásakor ügyvezető tisztséget betöltő személy nem olvasta el az alperesnek átadott szerződést és mellékletét, ezért annak tartalma vonatkozásában a szállítandó mennyiségen és áron felül a felek között egyező akaratnyilatkozatra nem került volna sor. Életszerűtlennek találta, hogy az éves szinten fél milliárd forintot meghaladó árbevételt elérő alperesi cég, az adott évi termésének értékesítésére kötött termékértékesítési szerződést a családi vállalkozás vezetését végző személyek nem olvasták volna el. Tekintettel arra, hogy a nem fogyasztóként, hanem gazdasági tevékenysége körében eljáró alperes nem csupán a szállítási szerződést, hanem az ahhoz tartozó általános szerződési feltételek minden oldalát is aláírta, így megállapítható hogy ezeket az alperes a szerződéskötés előtt megismerhette, ezért azok a szerződés részévé váltak. Az általános szerződési feltételek a jelen ügyben - az eljáró bíróság illetékességére vonatkozó kikötés kivételével - egyébként sem bírtak jelentőséggel, annak 10. pontjában foglaltak (vis major rendelkezések) ugyanis összhangban állnak a régi Ptk. 420. §-ában foglaltakkal.

Az elsőfokú bíróság a felek egyező előadása alapján megállapította, hogy az alperes 2012. évben ténylegesen 7.000 t takarmánykukoricát megtermelt, ebből a "C" Zrt. felé - annak nyilatkozata folytán - értékesítési kötelezettség nem terhelte, neki emiatt nem is szállított, vagyis lehetősége lett volna a perbeli szerződésben kikötött 5.000 t leszállítására a felperesnek, alaptalan ezért az alperes hivatkozása a teljesítést lehetetlenné tevő aszályra, mint vis majorra. Utalt arra is, hogy az általános szerződési feltételek 10. pontjának sem felelt meg az alperes eljárása, mert nyilatkozata szerint már nyár közepén észlelte az aszályt,

mégsem tájékoztatta erről haladéktalanul a felperest, aki alappal bízott abban, hogy a szerződésben kikötött takarmánykukoricát az alperes szerződésszerűen neki le fogja szállítani. A lefolytatott bizonyítás eredményeként megállapította, hogy alperes nem azért nem szállította le a felperesnek a szerződésben kikötött 5.000 t terményt, mert az nem állt a rendelkezésére, hanem azért mert azt magasabb áron tudta eladni más vevőnek, később megkötött szerződés alapján. Ebből következően a felperessel szembeni szerződésszegésre a vártnál kisebb mennyiségű takarmánykukoricának a felek közötti szerződésben foglaltaknál magasabb áron történő értékesítése érdekében került sor. A kikötött kötbér mértéke pedig nem haladja meg a hasonló kereskedelmi szerződésekben meghatározott kötbérmértéket, így annak mérséklését az elsőfokú bíróság indokolatlannak találta, az alperes sem vitatta, hogy a hasonló szerződéseknél a 20 %-os kötbérikötés megfelel a kereskedelmi szokásoknak. Az alperes ezért felelős a szerződésszegésért, így a keresettel egyezően köteles a szerződésben kikötött kötbér, és késedelmi kamatának - annak megfizetésére vonatkozó felszólító levél kézhezvételét követő napjától történő - megfizetésére.

Az alperes permegszüntetési kérelmével kapcsolatban rámutatott, hogy a felperes a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmében szabályszerűen megjelölte perré alakulás esetén illetékes bírósággént a Tatabányai Törvényszéket, s azt követően, hogy a közjegyző kézbesítette neki a perré alakulást megállapító határozatát, a keresetét határidőben keresetlevélszerűen előterjesztette, és az eljárási illetéket is lerőta. A Pp. 2. § /1/ és /4/ bekezdését idézve rámutatott, hogy az alperes önmagában helytállóan hivatkozott arra, hogy a közjegyző a perré alakulást megállapító határozatát illetve az aktanyomatot már korábban kézbesítette a Tatabányai Járásbíróságnak, ahol az iktatásra került, az ennek folytán megindult per pedig áttételre a Tatabányai Törvényszékre, ahol az csupán 2013. szeptember 24-én került jogerősen megszüntetésre. Ez az időpont későbbi, mint a felperes keresetének a Tatabányai Törvényszékre (2013. február 26-án) történő benyújtása. Ebből következően 2013. február 26-a és 2013. szeptember 24. napja között valóban két ügyszám alatt is per volt folyamatban ugyanazon perré alakulást megállapító közjegyzői végzés alapján. Azonban amikor a Tatabányai Járásbíróság a 4.G.20.226/2013/2. sorszámú - áttételt elrendelő - végzését 2013. február 26. napján meghozta, akkor a felperes keresetét már a Tatabányai Törvényszéknél előterjesztette, anélkül hogy tudomása lett volna arról, hogy a téves közjegyzői iratmegküldés folytán a Tatabányai Járásbíróság előtt már eljárás indult. Az alperes a permegszüntetési kérelmét csupán azt követően terjesztette elő, hogy a Tatabányai Törvényszék - 6. sorszámú végzésével - a Tatabányai Járásbírósághoz benyújtott közjegyzői aktanyomat folytán indult pert megszüntette, és e végzés az alperesnek már kézbesítésre is került. Emiatt a korábban indult és „megszüntetésre került ügyszám alatt a felperesi igény már nem volt elbírálható, vagyis az alperes permegszüntetési indítványa nem volt jóhiszemű." A felperes igényét a fizetési meghagyásban és a bíróság előtt is a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően érvényesítette, így „a Pp. 2. § /1/ és /4/ bekezdésével ellentétes lenne a Pp. 315. § /5/ bekezdésének, valamint 128. §-ának olyan értelmezése, ami sértené a felperes jogát a per tisztességes lefolytatásához és az ésszerű időn belüli befejezéséhez." Ezért az alperes permegszüntetési kérelmét mellőzve a keresetet érdemben bírálta el.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és a per megszüntetését kérte a Pp. 251.§ (1) bekezdése, 157.§ a.) pontja és 130.§ d.) pontja alapján. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül

helyezése mellett az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára kérte utasítani, míg harmadlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását kérte.

Az elsődleges kérelme körében fenntartotta, hogy az elsőfokú eljárásban már előadottak szerint a keresetlevelet a Pp. 130. § /1/ bekezdés a./ pontja alapján idézés nélkül kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani, illetve ennek hiányában a pert - a másik perre figyelemmel - meg kellett volna szüntetni. Mivel erre nem került sor erre a másodfokú eljárásban kell, hogy sor kerüljön.

Másodlagos kérelmét arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság „nem merítette ki az ellenkérelmét”, mert érdemi védekezésében hivatkozott a szerződés semmisségére is, arra alapítottnak, hogy az lehetetlen szolgáltatás nyújtására irányult, de az elsőfokú ítélet e védekezését érdemben nem bírálta el, e körben az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének sem tett eleget. Érdemi védekezésében arra is hivatkozott, hogy a perbeli szerződés a Ptk. 200. § /2/ bekezdése szerint jogszabály megkerülésével kötött szerződés, és arra is, hogy a Ptk. 209. § /1/ bekezdése alapján az tisztességtelen szerződési feltételeket tartalmaz, de e hivatkozásai sem kerültek elbírálásra. Előterjesztett bizonyítási indítványában kérte, hogy a „felperes jelentse be, hogy 2012. júliusban és augusztusban kivel milyen mennyiségre kötött szerződést, amikor a 2012. termesztésű kukorica még nem volt betakarítva”, mely indítványát az elsőfokú bíróság mellőzte. Annak a teljesítésével azonban kiderült volna, hogy a „felperes a szerződés lényeges elemeit megkerülhetetlen feltételként terjeszti szerződéses partnerei elé, azok általános szerződési feltételek, és így alkalmasak a szerződő partnerek, így az alperes jogi érdekeinek csorbítására, valamint jogszabály megkerülésével kötött szerződések”. A fentiek olyan eljárásjogi hibák, amit a másodfokú eljárásban nem, csak a megismételt elsőfokú eljárásban lehet orvosolni,

Harmadlagos kérelme körében arra hivatkozott, hogy a felek közötti szerződés a Ptk. 227. § /2/ bekezdése alapján figyelemmel az elsőfokú eljárásban már előadottakra semmis, mert lehetetlen szolgáltatásra irányult. Amennyiben ugyanis a szerződés 1. és 2. pontja, és a 8. pontjának utolsó mondata, mely szerint az eladó kijelenti, hogy a kukoricát maga termelte, valamint a szerződés 10. pontjának azon része, mely szerint a szerződésben meghatározott takarmánykukoricát az eladó már betakarította, egyaránt a szerződés részét képezi, akkor a felek jogait és kötelezettségeit e rendelkezések együtt határozzák meg. Ennek alapján pedig az alperes a már előadottak szerint lehetetlen szolgáltatásra vállalt kötelezettséget, mert a szerződés együttes rendelkezései szerint a szerződéskötés időpontjában rendelkezett 5.000 t 2012-es termésű, általa termesztett, betakarított és száraz takarmánykukoricával. Az alperes azonban ilyet a szerződéskötéskor nem tudott szolgáltatni, ilyennel a szerződéskötéskor nem is rendelkezhetett, hiszen a kukorica betakarítása csak jóval később kezdődik. Az érvénytelenség jogkövetkezménye pedig, hogy az ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, a felek által célzott joghatások nem érhetők el.

Fellebbezésének kiegészítésében előadta, hogy a felperes keresetében az alperesi felmondás jogellenességének a megállapítását is kérte, és emellett az alperest kötbér megfizetésére kötelezni. Az elsőfokú ítélet - jogszabálysértő módon - e keresetet „nem merítette ki”, mert rendelkező részében kizárólag a kötbér megfizetéséről rendelkezik, és csak az ítélet indokolásában utal arra, nem alapos az alperes „vis maior”-ra történő hivatkozása. Előadta továbbá, hogy 2012-ben 3.300 ha termőföld területet művelt, melyből a kukoricával bevetett területek 3.000 ha-t tettek ki. A 2012. gazdasági évben összesen 7.000 t kukoricát termelt.

Optimális kukoricatermés a perbeli 2012-es gazdasági évhez képest a 2010-2011-es gazdasági évben volt, amikor közel hasonló nagyságú kukorica termőterületről 21-24 t kukoricát tudott betakarítani. Ebből megállapítható, hogy nem volt alaptalan az a hivatkozása - ami a szerződés felmondási alapját is képezte - hogy a rendkívüli szárazság miatt az általa művelt területeket vis maior érintette. A mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény 2. § 1. és 2. pontja szabályozza az aszályt és az aszálykárt, utóbbit úgy definiálva, hogy a kockázatviselés helyén termesztett növényekben az aszály miatt bekövetkezett olyan káresemény, amely a növénykultúra legalább 30 %-os mértékű hozamcsökkenését okozza. Abban az esetben, ha egy adott gazdasági évben az elvárható termésmennyiségnél jelentősen kisebb mennyiség terem, és a termelő több partnerrel is szerződik, az a kérdés, hogy preferálhat-e a vevők között, vagy joga van eldönteni, hogy a kialakult kényszerhelyzetben számára a legjobb döntést hozza, amely esetben lehetősége van az esetleges veszteségei minimalizálására. 2012-ben - hozzá hasonlóan - több gazdasági társaság jelentett vis maior helyzetet a felperes irányába, aki ennek ellenére egyetlen termelővel szemben sem érvényesített a perbelivel megegyező mértékű - büntetésként alkalmazott - kötbérigényt, mert az esetek jelentős részében konszenzusra jutnak a felek. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy 2012-ben a "C" Zrt-vel is szerződést kötött az alperes, de e társaság belátva a kialakult rendkívüli helyzet súlyosságát nem kívánta az alperestől a szerződés teljesítését, és nem alkalmazott az alperessel szemben semmilyen szankciót. Jelen esetben megállapítható, hogy minimálisan 66%-os mértékű terméskiesés lett a rendkívüli aszály következménye, és ebből következően az alperes a szerződésszerű teljesítésre képtelen volt. Ennek kizárólagos oka az aszály volt, ezért a felperes nem tarthat igényt jogszerűen kötbérre vele szemben.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, annak helyes indokai alapján. Álláspontja szerint a per eldöntése szempontjából érdektelen, hogy a perbeli szerződés 10. pontja - véletlenül - a szerződésben maradt, mert keresetét nem a szerződés e pontjára alapítja, hanem arra, hogy a szerződés alapján az alperes által szállítani vállalt 5.000 t kukorica megtermett, az alperes mégis megtagadta a szerződés teljesítését. Az alperes alaptalanul hivatkozik arra, hogy a szerződésben lehetetlen szolgáltatást kötöttek ki, mert a szolgáltatás kérdését a szerződés valamennyi rendelkezését figyelembe véve kell vizsgálni. Ennek alapján pedig teljesíthető szolgáltatásra irányult a felek megállapodása, hiszen a szerződött mennyiségű kukorica leszállításának időpontja úgy volt meghatározva, hogy az alperes teljesíthette volna a szerződésben vállalt kötelezettségeit. Az alperes az eljárás során tett saját nyilatkozata alapján pedig a szerződés szerinti teljesítésre ténylegesen képes is lett volna, mert megtermelte a szerződött mennyiséget, amelyet határidőben le is tudott volna szállítani a felperesnek, de ehelyett - az alperes saját nyilatkozata szerint - azt magasabb áron értékesítette más vevőnek egy később megkötött szerződés alapján. Az alperes álláspontjával szemben a felperes által alkalmazott szerződéses feltételek nem tisztességtelenek. A felek közötti szerződés minősítésének a per eldöntése szempontjából jelentősége nincs, hiszen az alperes képes lett volna a szerződés maradéktalan teljesítésére, mivel az adott évben a szerződés szerinti mennyiség nála megtermett. A szerződés termelőket védő rendelkezései arra az esetre szólnak, amikor a termelő önhibáján kívül nem képes, vagy csak részben képes a szerződés teljesítésére, hiszen ekkor kötbér sem jár. A konkrét esetben nem erről van szó, mert egyértelműen megállapítható, hogy a

teljesítés alperes általi megtagadásának a valós oka nem a szárazság miatti terméseszkökenés, hanem a 30.500.000,-Ft-al magasabb árbevétel realizálása volt. Vagyis az alperes olyan okból nem szállította le a felperesnek a szerződött 5.000 t kukoricát, amelyért felelős, így kötbérfizetési kötelezettség terheli.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsődleges fellebbezési kérelem kapcsán az ítéltábla megállapította, hogy a jelen per tekintetében sem az elsőfokú eljárás alatt, sem pedig a fellebbezés elbírálásakor nem állt fenn permegszüntető ok az alperes által hivatkozott Pp. 130.§ (1) bekezdés d.) pontja (perfüggőség) alapján. Szükségesnek tartja az ítéltábla rögzíteni, hogy a jelen pert megelőzően - annak előzményeként - kizárólag egy fizetési meghagyásos eljárás volt a felek között folyamatban, mégpedig "F" közjegyző előtt 11.036/Ü/31701/2012. ügyszámon. Ebből következően a Pp. 315.§ (5) bekezdésében foglaltaknak a kérdéses perfüggőség szempontjából semmilyen jelentősége nincsen, hiszen a jelen eljárás előzményeként kizárólag egyetlen fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem került előterjesztésre, és kézbesítésre az alperesnek. Ezzel az egy fizetési meghagyással szemben élt az alperes a törvényes határidőn belül ellentmondással, amiből következően ezt a fizetési meghagyást csak egyetlen peres eljárás követhette volna. Kétségtelen tény, hogy 2013. február 26-a és 2013. szeptember 24. napja között ennek ellenére mégis két ügyszám alatt is „per volt folyamatban” formálisan ugyanazon perré alakulást megállapító közjegyzői végzés alapján. Ennek azonban az volt a valós oka, hogy a Tatabányai Járásbíróságnak az eljáró közjegyző - a később elírás miatt kijavított végzése alapján - egyszerűen tévesen küldte meg az aktanyomatot, utóbb pedig nem tájékoztatta e bíróságot arról, hogy a korábbi 10-es sorszámú végzését kijavította, amely alapján az aktanyomatot az elsőfokú bíróságnak is megküldte. A fentiekből következően a Tatabányai Járásbíróság előtt - téves iratmegküldés miatt - folyamatban lévő „eljárásnak” nem volt törvényes alapja, az eljáró közjegyző végzésének a kijavítása folytán. Ezért az elsőfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha ennek a másik ügyszámon nyilvántartott ügynek az áttételt követő kézhezvételét követően - a fentieket észlve - ezt a „másik pert” nem megszüntette volna, hanem - „intézkedést nem igénylő befejezésként” - a jelen eljárás utóirataként szereli. Mindez nem változtat azon a tényen, hogy a konkrét esetben valójában nem került sor ugyanannak az igénynek a többszörös érvényesítésére, hiszen a felperes egy fizetési meghagyás kibocsátását kérte, és az alperes ellentmondása folytán csupán egy - jelen eljárásbeli - keresetlevél előterjesztésére került sor. Az időlegesen másik ügyszámon is nyilvántartott pernek - a fentiek miatt - törvényes alapja nem volt, így valószínű perfüggőség sem állt fenn, erre az alperes alaptalanul hivatkozott. Helytállóan járt el ezért az elsőfokú bíróság, amikor - az erre vonatkozó alaptalan kérelmet mellőzve - a keresetet érdemben bírálta el.

A másodlagos fellebbezési kérelem kapcsán az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének törvényes indoka nem volt, az elsőfokú bíróság az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése nélkül hozta meg a határozatát, amelyet a Pp. 221.§-ban foglaltaknak megfelelően indokolt meg. Határozatának indokolásából megállapítható, hogy az alperes többirányú védekezését miért találta alaptalannak. Az elsőfokú bíróság ítéletében foglalt döntésével nem sértette meg a Pp. 213.§ (1) bekezdésében

foglaltakat - azaz az ítélet teljességének a követelményét - sem. A fellebbezési érveléssel ellentétben ugyanis a felperes végleges keresetében a megállapításra irányuló keresetét nem tartotta fenn, arra a marasztalásra irányuló keresete megalapozása (indokai) körében hivatkozott csupán. Ebből következően az elsőfokú bíróságnak ilyen keresetről sem kellett határoznia ítélete rendelkező részében, mert az e kérdésekben való állásfoglalás valóban az ítélet indokolására tartozó kérdéssé vált.

Az elsőfokú bíróság az általa lefolytatott bizonyítási eljárásban beszerzett bizonyítékokat a Pp. 206.§-a szerint helyesen, okszerűen, összességükben értékelve a perben releváns tényeket helyesen állapította meg, és az abból levont jogi következtetései és érdemi döntése is helytálló, amellyel az ítélet tábla egyetért.

Az elsőfokú bíróság helytállóan indult ki abból, hogy a peres felek a perbeli szerződésüket - a kötbérikötéssel együtt - írásba foglalták, és azt cégszerűen aláírták, és ezzel a felek közötti szerződés az egyező akaratnyilatkozatukkal létrejött.

A jelen eljárásra irányadó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 200. § (1) bekezdése szerint a szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság a felek által 2012. július 18-án kötött szerződés lényeges tartalmi elemeiből hogy az - szemben annak szállítási szerződésként történő elnevezésével - mezőgazdasági termékértékesítési szerződésnek minősül. (Ptk.417-422.§)

E szerződésben ugyanis az alperes 2012. évben termelt maga termelte 5.000 ± 12 t ömlesztett száraz takarmánykukorica szállítására vállalt kötelezettséget 61.900 Ft/t vételáron, **település 1-i** átvételi helyre történő szállítással a szerződésben meghatározott későbbi (2.000 t tekintetében 2012. szeptemberi, további 3.000 t tekintetében 2012. október ill. novemberi) időpontban.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy ennek a szerződésnek a 10. pontjában foglaltakat a felek jogviszonyára „nem lehetett alkalmazni”, de ez nem érinti a szerződésben szereplő kötbérikötést.

Ennek körében az ítélet tábla az elsőfokú ítélet indokolását az alábbiakkal egészíti ki:

A felperes keresetlevelében maga nyilatkozta, hogy a perbeli szerződés „a felperes által alkalmazott mintán alapul.” Ebből következően az alperes arra önmagában helytállóan hivatkozott, hogy a felperes által így („minta alapján”) alkalmazott perbeli szerződés - nem csupán annak általános szerződési feltételek része - hanem teljes egészében általános szerződési feltételeket tartalmaz a Ptk. 205/A.§ (1) bekezdésének megfelelően. Az nem volt vitás a felek között, hogy e szerződés rendelkezései (feltételei) közül a felek egyedileg megtárgyalták a szállítandó termény fajtáját (az alperes által 2012. évben termelt száraz takarmánykukorica), annak mennyiségét, ellenértékét, a szállítási és a fizetési határidőt is. Az eljárás adataiból megállapítható volt, hogy a perbeli szerződés kötbérikötést tartalmazó 9. pontját, és annak 10. pontjának második bekezdését ugyanakkor a felek nem tárgyalták

meg egyedileg, ezek általános szerződési feltételként így valóban csupán a Ptk. 205/B.§ (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételek teljesülése esetén válhattak a szerződés részévé.

A szerződés 9. pontját illetően az alperes maga nyilatkozta, hogy hasonló jellegű szerződéseknél a kereskedelmi gyakorlatban bevett a 20%-os mértékű kötbérikötés. (19-es jkv.) Ezért megállapítható, hogy a perbeli szerződés 9. pontjában szabályozott kötbérikötés a szokásos szerződési gyakorlatnak megfelelt, nem tért el a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől sem. Ebből következően a szerződés kötbérikötést tartalmazó 9. pontja tekintetében a felperest külön figyelemfelhívó tájékoztatás nem terhelte, e szerződéses kikötés tehát nem a Ptk. 205/B.§ (2) bekezdésében szabályozott törvényi előfeltételek teljesülésével, hanem a Ptk. 205/B.§ (1) bekezdésében szabályozott törvényi feltételek teljesülése esetén válhatott a perbeli szerződés részévé.

Az irányadó tényállás alapján pedig az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes lehetővé tette, hogy általa alkalmazott e szerződési feltétel tartalmát az alperes megismerje, hiszen képviselőjének a szerződést átadta, és ezt követően az alperes a szerződés aláírásával e szerződési feltételt is elfogadta. Ebből következően a perbeli mezőgazdasági termékértékesítési szerződésnek a kötbér kikötésére vonatkozó szerződési feltétele a Ptk. 205/B.§ (1) bekezdése szerint a szerződés részévé vált.

A szerződés 10. pontjának második bekezdését illetően ugyanakkor megállapítható, hogy az abban foglalt feltételek eltértek a szokásos szerződési gyakorlattól, és egyébként lényegesen eltértek a mezőgazdasági termékértékesítési szerződésre vonatkozó rendelkezésektől is - aminek a megkötésére a felek valóságos akarata irányult - hiszen e feltételek éppen a mezőgazdasági termékértékesítési szerződésre a Ptk. szerint irányadó jogszabályi rendelkezések mellőzését célozták. E szerződési feltételeket illetően a konkrét esetben az erre irányadó Ptk. 205/B.§ (2) bekezdésében meghatározott törvényes előfeltételek (figyelemfelhívó tájékoztatás) nem álltak fenn. Ebből következően a perbeli mezőgazdasági termékértékesítési szerződésnek a **szerződés 10. pontjának második bekezdésében foglalt** szerződési feltételei a Ptk. 205/B.§ (2) bekezdése szerint nem váltak a szerződés részévé.

Ez pedig azt jelenti, hogy a felek szerződéses jogviszonyának valóságos tartalmát e kikötések nélkül kellett megítélni. Ebből következően alaptalanul hivatkozott az alperes arra - az általa előadottak alapján - hogy a perbeli szerződés lehetetlen szolgáltatásra irányult. A perbeli szerződés 10. pontjának második bekezdésében foglalt szerződési feltételek hiányában ugyanis az alperesnek „nem a szerződés megkötésekor már betakarított takarmánykukoricát” kellett szolgáltatnia, hanem a szerződés részévé vált és külön meg is tárgyalt szerződési feltételeknek megfelelően 2012. évben termelt maga termelte takarmánykukoricát.

Az alperesnek a Ptk. 209.§-ra alapított megtámadási kifogása is alaptalan. Egyrészt - a felperes fellebbezési ellenkérelmében helytállóan hivatkozott arra - hogy az alperes a megtámadási kifogása körében meg sem jelölte, hogy a perbeli szerződésnek pontosan mely feltételeit tartja tisztességtelennek. Ezen túlmenően pedig a kereset elbírálása körében releváns szerződési feltétel csupán magát a kötbérikötést tartalmazó 9. pont, illetve az

általános szerződési feltételeknek a vis maior és a felmondási jogot szabályozó 10. pontja lehet csupán. E szerződéses feltételek ugyanakkor nem minősülnek a Ptk. 209.§-a szerint tisztességtelennek, mert a felek szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és a tisztesség követelményével összhangban, nem egyoldalúan, és nem e szerződési feltételt támasztó felperessel szerződést kötő alperes hátrányára állapítják meg. E rendelkezések ugyanis lehetővé teszik, hogy mindkét fél felmondja a szerződést, ha annak teljesítése vis maior okán ellehetetlenül, és e rendelkezések szerint egyik fél sem követ el szerződésszegést kötelezettségei nem, vagy késedelmes teljesítése miatt, ha ennek oka vis maior. Kötbér pedig csak akkor terhelheti az alperest, ha olyan okból nem teljesít szerződésszerűen, amelyért felelős.

Az elsőfokú bíróság által helytállóan idézett Ptk. 246.§ /1/ bekezdése szerint a kötelezett meghatározott pénzösszeg fizetésére kötelezheti magát arra az esetre, ha olyan okból amelyért felelős, nem, vagy nem szerződésszerűen teljesít (kötbér). A Ptk.246.§ (2) bekezdése szerint a kötbért a jogosult akkor is követelheti, ha kára nem merült fel.

A konkrét esetben a peres felek szerződésük 9. pontjában érvényes kötbérikötést tettek, hiszen az alperes a szerződésben nevesített - meghatározott mennyiségű termény leszállítása - kötelezettségének nem teljesítése, azaz szerződésszegése esetére, meghatározott pénzösszeg fizetésére kötelezte magát. E pénzösszeg rendeltetése tehát - a felek akarata szerint - az volt, hogy az alperest az elvállalt kötelezettség teljesítésére szorítsa, és egyben az ezzel összefüggő szerződésszegést pónalizálja.

Tekintettel arra, hogy az ÁSZF 10. pontja kifejezetten úgy rendelkezett, hogy egyik fél sem követ el szerződésszegést kötelezettségei nem, vagy késedelmes teljesítése miatt, ha ennek oka vis maior, helytállóan járt el az elsőfokú bíróság, amikor az alperes erre alapított felmondásának jogszerűségét és a kötbérfizetési kötelezettségének törvényes alapját együttesen vizsgálta. Amennyiben ugyanis az alperes valóban az aszály, mint vis maior miatt önhibáján kívül nem volt képes a szerződésben foglalt kötelezettségét teljesíteni, akkor a perbeli szerződést alappal mondta fel, és nem követett el szerződésszegést sem, vagyis kötbérfizetésre sem kötelezhető.

Az elsőfokú bíróság ennek vizsgálata körében ugyanakkor helytállóan állapította meg, hogy alaptalan az alperes azon hivatkozása, hogy önhibáján kívüli ok, vagyis az aszálykár tette lehetetlenné a szolgáltatását.

Nem volt vitás a perben, hogy a szolgáltatás évében az alperesi termőterületeket aszály sújtotta, és tényleges terméseredménye jelentősen alatta maradt a vártnak. Ugyanakkor ettől függetlenül az alperesnél a perbeli szerződésben vállalt 5000 tonnát meghaladó mennyiség, 7000 t takarmánykukorica termett. Az alperes még a fellebbezésében is előadta, hogy a "C" Zrt. - belátva a kialakult rendkívüli helyzet súlyosságát - nem tartott igényt az alperestől a vele kötött szerződés teljesítésére, és szankciót sem alkalmazott. Ebből következően pedig az alperes a felperessel kötött szerződésben meghatározott mennyiségű termény teljesítésre - az aszálytól függetlenül - ténylegesen képes lett volna, azt határidőben le tudta volna szállítani a felperesnek. E szerződéses kötelezettsége teljesítése helyett azonban az alperes - saját

nyilatkozata szerint - azt magasabb áron értékesítette más vevőnek egy utóbb megkötött szerződés alapján.

Ezért helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli szerződés teljesítésének elmaradásának valós oka nem az volt, hogy a szárazság miatti terméseszkökenés miatt a szerződött mennyiség nem állt rendelkezésre, hanem az, hogy azt magasabb áron tudta az alperes eladni más vevőnek, ezért pedig kifejezetten - a kötbérfizetést megalapozó - felelősség terheli.

Ebből következően pedig az alperes felmondására jogszerűtlenül került sor, hiszen a teljesítése elmaradásának oka nem az azt tehetetlenné tevő szárazság, mint vis maior volt. A jogszerűtlenül gyakorolt felmondás így a peres felek közötti szerződést nem szüntette meg, és szerződésszegést követett el az alperes azzal, hogy a felperessel kötött szerződésben vállalt szerződéses kötelezettségét nem teljesítette, holott arra lehetősége lett volna.

A kifejtettek alapján az ítéletábla - az indokolás részbeni kiegészítésével - az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a másodfokú eljárásban is peresztes alperes a Pp. 239.§-a folytán alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján viselni köteles a másodfokú eljárásban felmerült saját, valamint a felperes perköltségét. Az felperes jogi képviselőjének munkadíját az ítéletábla a Pp. 79.§ (1) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2.§-a alapján - a hivatkozott ügyvédi megbízási szerződésre figyelemmel - a kifejtett ügyvédi munka mérlegelésével és a fellebbezési pertárgyérték alapulvételével, Áfával növelten 508.000.- forintban állapította meg. Köteles továbbá az alperes a Pp. 239.§-a folytán alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése, az Itv. 59.§ (1) bekezdése, 74.§ (3) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján az államnak felhívásra megfizetni az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illetéket.

Győr, 2015. évi április hó 23. napján

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

Dr. Bajnok István sk.
előadó bíró

Dr. Sarmon Hedvig sk.
bíró

Kiadmány hitelél:

Kiadó